

26. møde.

Tirsdag den 2. december kl. 13.

Formanden:

Fra medlem af folketinget *Jørgen Junior*, der har haft orlov, har jeg modtaget meddelelse om, at han fra og med den 5. december atter kan give møde i tinget. Stedfortræderens, *Kirsten Madsens*, hverv som midlertidigt medlem af folketinget ophører fra nævnte dato at regne.

Fra medlem af folketinget *Ove Jensen*, der har haft orlov, har jeg modtaget meddelelse om, at han fra og med den 6. december atter kan give møde i tinget. Stedfortræderens, *Askjær Jørgensens*, hverv som midlertidigt medlem af folketinget ophører fra nævnte dato at regne.

Fra medlem af folketinget *Lars Emil Johansen*, der har haft orlov på grund af sygdom, har jeg modtaget meddelelse om, at han fra og med den 9. december atter kan give møde i tinget. Stedfortræderens, *Thue Christiansens*, hverv som midlertidigt medlem af folketinget ophører fra nævnte dato at regne.

I skrivelse af gårs dato meddeler undervisningsministeren, at hun ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om 10.-12. uddannelsesår.

(Andre selvst. forsl. nr. XXXVIII).

Medlemmer af folketinget *Haunstrup Clemmensen*, *Ninn-Hansen* og *Schlüter* har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om bedre vilkår for mindre virksomheder.

(Andre selvst. forsl. nr. XLII).

I skrivelse af 26. november meddeler ministeren for Grønland, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om Grønlands landsråd og kommunalbestyrelser m.v. (Bestemmelser om personaleforhold).

(Lovf. nr. 109).

Forslag til lov om ændring af lov om statens tjenestemænd i Grønland. (Bestemmelser om ansættelsesområdet i forbindelse med ændringer i opgavefordelingen mellem staten, Grønlands landsråd og kommuner i Grønland).

(Lovf. nr. 110).

Forslag til lov om ændring af lov om pension til statens tjenestemænd m.v. i Grønland. (Bestemmelser om pension til kommunernes tjenestemænd m.v. i Grønland).

(Lovf. nr. 111).

Forslag til lov om ændring af lov for Grønland om kommuneskat.

(Lovf. nr. 112).

Skriftlig fremsættelse af forslag.

Undervisningsministeren (Ritt Bjerregaard):

Jeg tillader mig herved for det høje ting at fremsætte *forslag til folketingsbeslutning om 10.-12. uddannelsesår.*

Det er i dag ikke muligt at hæfte nogen egentlig fælles betegnelse på uddannelserne inden for dette område. Bortset fra, at flertallet af eleverne er i aldersgruppen 16-19 år, har de uddannelser, man almindeligvis medtager inden for det 10.-12. uddannelsesår (gymnasiet/HF, de erhvervsfaglige grunduddannelser, lærlingeuddannelserne, de korte tekniske uddannelser, handelsuddannelserne, uddannelser inden for social- og sundhedssektoren osv.), i dag meget lidt tilfælles.

En række forhold har bevirket, at regeringen mener, at der er behov for at tage uddannelserne inden for det 10.-12. uddannelsesår op til vurdering.

Et centralt punkt er den nye folkeskolelov, som blev vedtaget i sidste samling. Denne lov giver som bekendt det fælles grundlag for fortsat uddannelse. Et andet træk har været den stigende søgning til det traditionelle gymnasium og HF, medens tilgangen til lærlingeuddannelserne har vist et fald, der ikke har kunnet opvejes af stigningen i søgningen til kortere teknikerud-

[Undervisningsministeren.]

dannelser og handelsuddannelser og af tilgangen til de erhvervsfaglige grunduddannelser med deres begrænsede optagelseskapacitet. I denne forbindelse vil jeg gerne pege på problemerne omkring tilgangen til de længerevarende videregående uddannelser.

Udviklingen med den sektorvise udbygning af uddannelserne inden for det 10.-12. uddannelsesår har således skabt en række problemer for dette uddannelsesområde, samtidig med at det voksende antal studenter og HF'ere har medført et stærkt pres på de længerevarende videregående uddannelser. Der er som følge heraf opstået et stærkt behov for at få vurderet uddannelserne ud fra et helhedssynspunkt. For at imødegå disse problemer udarbejdede Højbygruppen forslag til en fælles skole af 3 års varighed for alle, der ønskede en uddannelse ud over det 9. skoleår. Denne uddannelse skulle afsluttes med erhvervelse af studie- eller erhvervskompetence inden for bestemte valgte fagområder.

I lighed med den fremgangsmåde, der er blevet anvendt inden for folkeskolens område, foreslår regeringen, at man gennem en folketingsbeslutning om uddannelserne inden for det 10.-12. uddannelsesår får fastlagt en række generelle principper, der vil kunne danne rammen om planlægning og forsøg inden for dette uddannelsesområde i de kommende år.

I overensstemmelse hermed er der udarbejdet et forslag til folketingsbeslutning omfattende 15 punkter. Forslaget bygger på den tanke, at alle skal have tilbud om en uddannelse ud over folkeskolens 9. år. Uddannelserne skal samordnes således, at man fjerner den skarpe opdeling og isolering af de forskellige uddannelsesretninger, som er fremherskende i dag, og som bl. a. skaber store vanskeligheder for elever, der ønsker at skifte uddannelsesretning. Dette stive uddannelsessystem synes også at have forstærket den skæve sociale og geografiske rekruttering til disse uddannelser. Uddannelserne skal smidiggøres ved at skabe overgang mellem uddannelsesretninger og ved at give muligheder for at afbryde uddannelsesforløbet med en mere begrænset kompetence og for at vende tilbage til systemet, når man ønsker sin kompetence udvidet.

En samordning af de forskellige uddannelsesretninger må ses som et vigtigt skridt i retning af at skabe større sammenhæng og fleksibilitet på uddannelsesområdet.

Derudover er det af afgørende betydning, at uddannelserne lægges således til rette, at de virker tiltrækkende på den gruppe unge, der hidtil ikke har modtaget nogen uddannelse efter folkeskolen. Den skæve rekruttering til uddannelserne må ændres. De sociale barrierer, som er årsag hertil, må nedbrydes, således at der bliver mulighed for lige adgang til uddannelserne. Derved kan vi gøre os håb om at formindske den uforholdsmæssigt store risiko for at blive arbejdsløs, der i dag findes, når man forlader uddannelsessystemet efter folkeskolens afsluttende klasser.

Uddannelsernes indhold må tages op til revision, og i den forbindelse bør der skabes mulighed for, at periodisk praktisk beskæftigelse kan indgå som et led i samtlige uddannelser.

Traditionelt har arbejdsmarkedets parter haft indflydelse på fagkreds, undervisningsplaner m.v. for de fag, som skal give erhvervmæssig kompetence. Dette værdifulde samarbejde skal bibeholdes under samordningen af uddannelserne for at sikre en overensstemmelse mellem uddannelsernes indhold og de kvalifikationer, som de færdiguddannede skal besidde. Det er således ikke min tanke, at man ved en samordning af uddannelserne skal tilstræbe en begrænsning af arbejdsmarkedets indflydelse på indholdet af disse.

Regeringen lægger vægt på, at uddannelses-tilbuddene placeres lokalt, således at der undgås en centralisering i større og færre enheder. Det er regeringens hensigt, at undervisningen skal finde sted i de allerede eksisterende uddannelsesinstitutioner, og at udvidelser af kapaciteten skal ske ved en yderligere geografisk spredning af institutionerne. Jeg vil gerne understrege, at regeringen ønsker at tage vidtgående hensyn til, at eleverne får den kortest mulige afstand til uddannelsesstedet.

Vi mener, at vi i valget mellem et begrænset antal skoler, der hver kan give et bredt sammensat uddannelses-tilbud, og et større antal lokalt placerede skoler, der kun kan give et mere begrænset tilbud, må vælge den sidste mulighed.

[Undervisningsministeren.]

Yderligere vil jeg gerne pege på, at undervisningen skal være vederlagsfri, og med henblik på at udjævne forskellen mellem generationernes uddannelsesniveauer skal uddannelsesstillbuddene fremtidig gives alle uanset alder.

Det er umiddelbart forståeligt, at en så vidtrækkende beslutning må ledsages af et grundigt og omfattende forsøgs- og udviklingsarbejde inden for hele uddannelsesområdet. Med et så omfattende uddannelsesområde som det 10.-12. uddannelsesar vil det være hensigtsmæssigt at iværksætte forsøg med uddannelsernes indhold inden for den struktur, der skal fastlægges i de kommende år, bl.a. for at kunne tiltrække de unge, der ikke hidtil har fortsat i uddannelsessystemet.

Vi mener, at det er nødvendigt at iværksætte forsøg, ikke alene for at indsamle viden, men også for at delagtiggøre befolkningen i de opnåede resultater, således at den løbende får mulighed for at følge udviklingen inden for uddannelsesområdet. Regeringen agter nøje at følge de igangværende forsøg og at støtte nye forsøgsområder, der kan fremskaffe det fornødne erfaringsmateriale til at opfylde de mål, der er indeholdt i folketingsbeslutningen. Der må derfor gå ca. fem år, før endelige reformforslag kan udmøntes i lovforslag.

Med disse bemærkninger anbefaler jeg forslaget til folketingsbeslutning om 10.-12. uddannelsesar til det høje tings velvillige behandling.

Ordføreren for forslagsstillerne (Haustrup Clemmensen) (KF):

Jeg skal herved fremsætte forslag til folketingsbeslutning om bedre vilkår for mindre virksomheder.

En række sammenfaldende omstændigheder, hvoraf en del skyldes direkte offentlige indgreb (nye administrative byrder, beskatning, pris- og avancerestriktioner m.v.), har bevirket, at mange indehavere af små virksomheder må kæmpe med store vanskeligheder. Mange har måttet opgive, og mange andre har økonomiske og arbejdsmæssige vilkår, der er betydelig ringere end tilsvarende lønmodtagergrupper.

Forslaget til folketingsbeslutning har til hensigt at skabe baggrund for bedre vilkår for denne befolkningsgruppe. Samfundet

har en interesse i, at butiks-, håndværks- og servicevirksomhed kan udøves i tilstrækkeligt omfang til, at man kan blive betjent i nærheden af sin bopæl, eller hvor man ellers ofte færdes. Hertil kommer, at de mindre virksomheder udøver en meget betydelig del af samfundets omsætning og skaber baggrund for en betydelig beskæftigelse. Hvis forholdene for mindre virksomheder er rimelige, vil en del af dem udvikle sig til større virksomheder, og den tilvækst af nye virksomheder, der hermed skabes, kan ikke undværes.

Det er derfor i hele samfundets interesse, at det offentlige, der ofte har belastet den i forvejen hårdt ramte samfundsgruppe, nu gør en målbevidst indsats for at give en rimelig håndsrækning til de mindre virksomheder.

Det er mit håb, at arbejdet med dette forslag i udvalget kan give anledning til hurtigt på hinanden følgende lovinitiativer i overensstemmelse med forslagets og bemærkningernes enkeltpunkter.

Ministeren for Grønland (Jørgen Peder Hansen):

Jeg skal herved tillade mig for det høje ting at fremsætte tre lovforslag om ændringer i gældende love, nemlig forslag til lov om ændring af lov om Grønlands landsråd og kommunalbestyrelser m. v. (Bestemmelser om personaleforhold), forslag til lov om ændring af lov om statens tjenestemænd i Grønland. (Bestemmelser om ansættelsesområdet i forbindelse med ændringer i opgavefordelingen mellem staten, Grønlands landsråd og kommuner i Grønland) og forslag til lov om ændring af lov om pension til tjenestemænd m. v. i Grønland. (Bestemmelser om pension til kommunernes tjenestemænd m. v. i Grønland).

De tre forslag fremsættes som følge af, at kæmnervæsenet i Grønland pr. 1. januar 1976 overgår til de grønlandske kommuner, og det er derfor påkrævet at indføre retsregler om kommunalt personale.

Princippet i forslagene vedrørende loven om kommunalbestyrelser og tjenestemandsløven går ud på at erstatte Grønlandsministerens hidtidige almindelige tilsyn vedrørende løn- og ansættelsesvilkår med en ordning, der navnlig har som formål at sikre ensartede løn- og ansættelsesvilkår for alle, der er ansat i offentlig tjeneste i Grøn-